

Paragraf — Deneme

KPSS AI Coach · 20.09.2026 · 10 soru

Bir dil kuralı, yalnızca doğruyu göstermesiyle değil, yanlışın neden yanlış olduğunu da açıklamasıyla öğreticidir. Öğrenci, kuralı ezberlediğinde kısa süreli bir güven duyar; fakat örnekler arasındaki farkı gördüğünde bu güven yerini kalıcı bir kavrayışa bırakır. Bu yüzden kuralları tek tek saymak yerine, onları karşılaştırmalı olarak incelemek daha etkili olur. Böyle bir inceleme, benzer görünen biçimler arasındaki sınırı belirginleştirir.

1. Bu parçada aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Kuralların, yanlışın neden yanlış olduğunu da gösterebildiğine
- B) Ezberin, kalıcı kavrayış için tek başına yeterli olmadığına
- C) Karşılaştırmanın, kuralları anlamada etkili olduğuna
- D) Benzer biçimler arasındaki sınırın belirginleştirildiğine
- E) Kural bilgisinin, şiir yazmayı zorunlu kıldığına

Bir yazı, ilk cümlesinden son cümlesine kadar aynı ritmi koruyorsa okuru daha kolay içine çeker. Bu nedenle bazı yazarlar, giriş bölümünde hızlı bir tempo kurar; ardından düşünceyi örneklerle açar. Ancak yalnızca hızlı başlamak yeterli değildir, çünkü metnin sonuna kadar taşınmayan bir merak etkisini çabuk yitirir. ----

2. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu yüzden metinde kurulan denge, başlangıçtaki hareketliliğin sonunda da sürdürülmesiyle sağlanır.
- B) Oysa bazı sözlüklerde eski kelimelerle yeni kelimeler bir arada yer alır.
- C) Nitekim paragrafların sayısı arttıkça yazarın görüşü daha kesinleşir.
- D) Buna karşın şiirde ölçü ve uyak, düzyazıdaki kadar zorunlu değildir.
- E) Öte yandan cümlelerdeki yazım kuralları okurun dikkatini dağıtabilir.

Bir eleştirmen, bir yapıtı överken de yererken de aynı ölçüyü korumalıdır. Çünkü ölçü değişirse değerlendirme, eserin kendisinden çok eleştirmenin tutumunu anlatır. Nitelikli eleştiri, beğeni ya da beğenmezlikten önce gerekçeyi görünür kılar. Böylece okur, yargının dayandığı zemini daha açık seçer.

3. Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Eleştirinin değerinin, gerekçeyi öne çıkarmasına bağlı olduğu
- B) Eleştirmenin, yalnızca olumlu yargı verdiğinde nesnel olacağı
- C) Ölçünün değişmesinin, eserin niteliğini doğrudan değiştirdiği
- D) Beğeni ve beğenmezliğin, eleştiride gereksiz olduğu
- E) Okurun, eleştirmenin tutumunu hiç dikkate almaması gerektiği

Bir denemecinin başarısı, okura hazır bir sonuç vermesinde değil, onu düşünmeye yöneltmesinde gizlidir. Bu yüzden kimi metinler, kesin hükümler kurmak yerine sorular açar. Okur, böyle yazılarda yazarla aynı yolda yürüdüğünü hisseder; çünkü metin, tek yönlü bir bildiri olmaktan çıkar. Düşünce, okurun zihninde tamamlanır.

4. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Denemede, okuru düşünmeye yönelten açık uçlu bir anlatımın etkili olduğuna
- B) Denemecinin her zaman kesin hükümler vermesi gerektiğine
- C) Okurun, metindeki sonuçları değiştirme hakkına sahip olduğuna
- D) Sorular açmanın, metni anlaşılabilir hâle getirdiğine
- E) Denemenin yalnızca bilgilendirme amacı taşıdığına

5. "Bir metni anlamak, yalnızca sözcükleri değil, sözcüklerin birbirine nasıl bağlandığını da görmeyi gerektirir." Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metni anlamada sözcüklerin yanında ilişkilerin de önemli olduğu
- B) Sözcüklerin tek başına anlamı bütünüyle belirlediği
- C) Bağlantıların, sözcüklerden bütünüyle bağımsız olduğu
- D) Metin anlamının yalnızca ezber yoluyla gerçekleştiği
- E) Her sözcüğün başka sözcüklerle aynı işlevi gördüğü

6. "Yaz tatilinde her gün bir saat yürümeyi planlıyordu; fakat yağışlar nedeniyle bunu çoğu kez ertelemek zorunda kaldı." Bu cümleden aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A) Yürüyüş planı, dış koşullar nedeniyle tam olarak gerçekleşmemiştir.
- B) Yürümeyi istemediği için planını sürekli değiştirmiştir.
- C) Yağışlar, yürüyüşü yalnızca bir kez geciktirmiştir.
- D) Yaz tatilinde hiç yürüyüş yapmamıştır.
- E) Her gün bir saat yürümek, onun için bir zorunluluktur.

Bir metni okurken önce onun hangi kavram çevresinde kurulduğunu belirlemek gerekir. Ancak yalnızca konuyu bulmak, yazarın asıl iletisini kavramaya yetmez. Çünkü yazar, temel düşüncesini kimi zaman örneklerle, kimi zaman karşılaştırmalarla destekler. Bu nedenle okur, bütün cümleleri ortak bir yargıda birleştirmelidir.

7. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir metnin konusu belirlendiğinde ana düşüncesi de kesin olarak bulunur.
- B) Bir metni anlamak için ayrıntıları temel iletiden bağımsız değerlendirmek gerekir.
- C) Bir metnin temel iletisini bulmak, cümleler arasındaki ortak yargıyı kavramayı gerektirir.
- D) Yazarlar düşüncelerini yalnızca örneklerden yararlanarak açıklar.
- E) Karşılaştırma kullanılan metinlerde konu ile ana düşünce aynı anlamı taşır.

8. “Bir metnin konusunu bulmak, onun üzerinde durduğu alanı görmekle başlar; fakat yazarın iletisini kavramak için bu alanın ötesindeki ortak yargıyı aramak gerekir.” Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Bir metnin konusu ile ana düşüncesi her zaman aynı kapsamda bulunur.
- B)** Bir metnin ana düşüncesine ulaşmak, yalnızca konusunu belirlemekten daha kapsamlı bir okuma gerektirir.
- C)** Bir metnin konusu bilinmeden hiçbir ayrıntısı anlaşılamaz.
- D)** Yazarın iletisi, metnin üzerinde durduğu alanla sınırlı kalır.
- E)** Ortak yargı yalnızca metnin ilk cümlesinden hareketle belirlenebilir.

Bir paragrafın yardımcı düşünceleri, ana iletiyi görünür kılan ayrıntılardır. Örnekler, açıklamalar ve kimi karşılaştırmalar bu görevi üstlenebilir. Bu ayrıntılar tek başlarına metnin bütünü temsil etmez; ancak temel yargının anlaşılmasını kolaylaştırır. Okur, ayrıntıyı değerlendirirken onun hangi düşüncelyi desteklediğini de göz önünde bulundurmalıdır.

9. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A)** Yardımcı düşünceler, paragrafın temel iletisinden bağımsız olarak değerlendirilir.
- B)** Bir paragraftaki örnekler ve açıklamalar, ana iletiyi destekleyen işlevler üstlenebilir.
- C)** Bir ayrıntı, metnin bütününe tek başına temsil edebilir.
- D)** Karşılaştırmalar yalnızca konu tanıtılırken kullanılabilir.
- E)** Ana iletiyi bulmak için ayrıntıların hangi düşüncelyi desteklediği önemsizdir.

10. “Bir paragrafta ilk cümle çoğu zaman okura yön verir; ancak bu cümle, bütün ayrıntıları açıklamak yerine ele alınacak alanı tanıtmakla yetinir.” Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Giriş cümlesi, paragraftaki bütün ayrıntıları eksiksiz biçimde açıklar.
- B)** Giriş cümlesi, çoğu durumda paragrafın konusuna ilişkin ilk çerçeveyi oluşturur.
- C)** Giriş cümlesi, paragrafın ana düşüncesini her zaman doğrudan bildirir.
- D)** Giriş cümlesi, yalnızca sonuç bölümünde yer alan düşünceleri özetler.
- E)** Giriş cümlesi, ele alınacak alanı tanıtmadan ayrıntılı kanıtlara geçer.

Cevap Anahtarı

1. E

2. A

3. A

4. A

5. A

6. A

7. C

8. B

9. B

10. B

Çözümler

- 1.** Parça, dil kuralının öğreticiliğinden, ezberin yetersizliğinden ve karşılaştırmalı incelemenin yararından söz etmektedir; A, B, C ve D bu çerçevededir. E ise parçada bulunmayan, konu dışı bir zorunluluk iddiasıdır. En güçlü çeldirici B'dir; çünkü ezberin yetersizliği açıkça belirtilmiştir, fakat bu seçenek doğruya yakın olup yanlış değil, doğru yargıdır.
- 2.** Parçada metnin ritmi, girişteki tempo ve merakın sonuna kadar taşınması üzerinde durulmaktadır. Bu akışı tamamlayan yargı, dengenin başlangıçtaki hareketliliğin sonunda da sürdürülmesiyle sağlandığını söyleyen A'dır. En güçlü çeldirici C'dir; parçada paragraf sayısı ya da görüşün kesinleşmesiyle ilgili bir bağ kurulmamaktadır.
- 3.** Parça, eleştirinin nitelikli sayılabilmesi için gerekçeyi görünür kılmayı gerektiğini vurgular. Bu nedenle eleştirinin değerinin gerekçeye dayanmasına bağlı olduğu söylenebilir. En güçlü çeldirici C'dir; ölçünün değişmesi eleştirmenin tutumunu etkiler, eserin niteliğini değiştirdiği söylenmez.
- 4.** Parça, denemenin hazır sonuç vermekten çok okuru düşündürmesiyle etkili olduğunu söyler. Kesin hükümler yerine sorular açan metnin okuru yazara ortak ettiği belirtilir. En güçlü çeldirici E'dir; parça bilgilendirme yönünü değil, düşünmeye yöneltme işlevini öne çıkarır.
- 5.** Cümle, anlamanın yalnız sözcükleri tanımakla değil, sözcükler arasındaki bağları da görmekle mümkün olduğunu bildirir; bu yüzden A doğrudur. En güçlü çeldirici B'dir; çünkü cümlelerin açık yönelimi, sözcüklerin tek başına yeterli olmadığı fikridir.
- 6.** Cümlede kişinin her gün bir saat yürümeyi planladığı, ancak yağışlar yüzünden bunu çoğu kez ertelediği söylenmektedir. Bundan, planın dış koşullar nedeniyle tam olarak gerçekleşmediği çıkarılır. En güçlü çeldirici B'dir; çünkü cümlede istememe değil, yağışlar nedeniyle erteleme vardır.
- 7.** Parçada konu ile temel ileti arasındaki ayrım vurgulanmakta, bütün cümlelerin ortak yargıda birleştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. A seçeneği konu ile ana düşüncüyü özdeşleştirdiği için yanlıştır; özellikle bu ayrım parçanın temel noktasıdır.
- 8.** Cümle, konuyu belirlemenin başlangıç olduğunu ancak yazarın iletisini bulmak için ortak yargının aranması gerektiğini söyler. A seçeneği konu ile ana düşüncüyü eşitler; bu, cümlelerin açıkça ayırdığı iki kavramı karıştırır.
- 9.** Parça, örneklerin, açıklamaların ve karşılaştırmaların temel yargıyı destekleyebileceğini belirtmektedir. A seçeneği bunun tersini söyler; ayrıntıların bağımsız değil, temel iletiyle ilişkili olduğu açıkça vurgulanmıştır.
- 10.** Cümlede ilk cümlelerin okura yön verdiği ve ele alınacak alanı tanıttığı, fakat ayrıntıları açıklamadığı söylenmektedir. A seçeneği bu sınırlamayı kaldırdığı için en güçlü yanlış yorumdur.